

HTML5 nije nova verzija starog jezika za označavanje – čak ni poboljšanje ove „drevne“ tehnologije – nego sasvim nov koncept za izradu veb lokacija i aplikacija u vremenu mobilnih uređaja, računarstva u oblaku (engl. *cloud computing*) i umrežavanja.

Sve je počelo davno, kada je predložena jednostavna verzija HTML-a namenjena izradi osnovne strukture veb strana, organizovanju njihovog sadržaja i deljenju informacija. Ovaj jezik i veb su i sami nastali prvenstveno zbog razmene tekstualnih informacija.

Ograničena primena HTML-a motivisala je kompanije da razviju nove jezike i softver, kako bi se vebu dodale nove osobine i poboljšalo njegovo korišćenje. Ti početni razvojni koraci prerasli su u moćne i popularne programske dodatke. Jednostavne igrice i animirani iseći vrlo brzo su se pretvorili u sofisticirane aplikacije, s novim mogućnostima koje su zauvek promenile koncept veba.

Java i Flash su donedavno bile najuspešnije od svih postojećih opcija – široko prihvaćene i posmatrane kao budućnost interneta. Broj korisnika je u međuvremenu znatno porastao, a internet prešao put od načina povezivanja ljubitelja računara do najpopularnijeg načina poslovanja i društvenih interakcija. Postojeća ograničenja Jave i Flasha zapečatila su sudbinu ovih tehnologija.

Osnovni problem sa Javom i Flashom može se opisati kao nedovoljna mogućnost integrisanja. Oba jezika su zamišljena kao programski dodaci, nešto što se umeće u određenu strukturu, ali s tom strukturom zapravo deli samo jedan deo prostora na ekranu. Između aplikacija i dokumenata nije postojala ni komunikacija ni integracija.

Sve ozbiljniji problem integrisanja otvorio je put razvoju jezika koji dele prostor u dokumentu sa HTML-om, i na to ne utiču ograničenja programskih dodataka. Postalo je jasno da je JavaScript, kao interpretirani jezik ugrađen u čitače veba, bolje rešenje za poboljšanje rada korisnika i funkcionalnost veba. Međutim, tokom nekoliko godina neuspešnih pokušaja promovisanja i neodgovarajućeg korišćenja ovog jezika, tržište ga nikada nije sasvim prihvatilo i popularnost mu je opadala, a protivnici su lako nalazili razloge da se suprotstave njegovom usvajanju. U to vreme, JavaScript nije mogao da zameni Javu i Flash. Čak i kada je postalo očigledno da Java i Flash ograničavaju primenu veb aplikacija i izoluju sadržaje na vebu, popularne mogućnosti (kao što je reprodukcija video-sadržaja u realnom vremenu) masovno su se koristile na vebu a nudile su ih, praktično, samo ove dve tehnologije.

Uprkos širokoj rasprostranjenosti, popularnost Jave je jenjavala. Složena priroda ovog jezika, spori razvoj i problem integrisanja umanjio je njegov značaj do te mere da se danas Java u najvažnijim veb aplikacijama gotovo i ne koristi. Napuštajući Javu, programeri su se okrenuli Flashu; međutim, budući da Flash ima iste osnovne osobine kao Java, velika je verovatnoća da će doživeti istu sudbinu kao i konkurent.

I dok se u tišini odvijala nemilosrdna borba za prevlast, softver za pristup vebu nastavio je da se razvija. Uporedo s novim mogućnostima i bržim metodama za pristup internetu, čitači veba su unapređivali i svoje mehanizme za JavaScript. Veća moć donela je povoljne prilike, a ovaj jezik za izradu skriptova bio je potpuno spreman da ih prigripi.

U određenoj fazi razvoja, nekim programerima je postalo jasno da im ni Java ni Flash neće ponuditi alatke potrebne za izradu aplikacija koje zahteva sve veći broj korisnika. Ti programeri su počeli da primenjuju JavaScript u svojim aplikacijama, i to na potpuno nov način. Nove mogućnosti i izvanredni rezultati privukli su pažnju drugih programera i uskoro se pojavio „Web 2.0“. Od tada se odnos zajednice programera prema JavaScriptu radikalno promenio.

Bilo je jasno da je JavaScript omogućio programerima da na veb uvode dotad neviđene inovacije i načine rada. Tokom proteklih nekoliko godina, programeri i veb dizajneri širom sveta dobijali su neverovatne ideje kako da prevaziđu ograničenja ove tehnologije i njenih početnih nedostataka u pogledu prenosivosti. Postalo je očigledno da je JavaScript treći element u savršenoj kombinaciji jezika neophodnoj za dalji razvoj veba.

HTML5 predstavlja novu fazu razvoja ove kombinacije, lepak koji elemente drži na okupu. HTML5 predlaže standarde za svaki aspekt veba i jasnu namenu svake njegove tehnologije. Danas HTML daje strukturne elemente, CSS omogućava da struktura bude atraktivna i korisna, a JavaScript je zadužen za funkcionalnost i izradu kompletnih veb aplikacija.

Granice između veb lokacija i aplikacija napokon su nestale. Potrebne tehnologije su spremne. Budućnost veba obećava, a razvoj i kombinovanje tri navedene tehnologije (HTML-a, CSS-a i JavaScripta) u jednu moćnu specifikaciju pretvaraju internet u vodeću razvojnu platformu. Na tom putu predvodi HTML5.

VAŽNO U vreme pisanja ove knjige nisu svi čitači veba podržavali mogućnosti jezika HTML5, a većina tih mogućnosti bila je eksperimentalna. Preporučujemo da čitate poglavlja knjige i kôd programa izvršavate u najnovijim verzijama čitača Google Chrome i Mozilla Firefox. Google Chrome je dobra platforma za testiranje. Zasniva se na WebKitu – mehanizmu čitača veba sa otvorenim kodom – i podržava gotovo sve mogućnosti koje su već primenjene u jeziku HTML5. S druge strane, Mozilla Firefox je jedan od najboljih čitača veba za programere i takođe sadrži podršku za HTML5. Primeri u ovoj knjizi su pripremljeni za ova dva čitača, ali su u nekim skriptovima, radi jednostavnosti, korišćene eksperimentalne metode koje podržava samo Google Chrome. Zbog toga vam preporučujemo da kôd ispitujete u čitaču **Google Chrome**, a nakon toga svoj rad proširite i na druge čitače.

Koji god čitač veba da koristite, imajte na umu da dobar programer instalira i testira svoj kôd u svakom programu koji je dostupan na tržištu. Testirajte kôd iz ove knjige u svakom čitaču veba. Da biste preuzeli najnovije verzije, posetite sledeće veb lokacije:

- www.google.com/chrome
- www.apple.com/safari/download
- www.mozilla.com
- windows.microsoft.com
- www.opera.com
- www.maxthon.com

U zaključku na kraju knjige istražujemo različite mogućnosti izrade veb lokacija i aplikacija kojima se može pristupiti pomoću starijih čitača veba i onih koji još nisu spremni za HTML5.